

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Μνημόσυνο για μια φιλία

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Το λίγο που τελειώνει
εκδ. Πατάκη, σελ. 256

Τρεις γυναίκες, φίλες από μαθήτριες, κλεισμένες σε ένα εξοχικό του Πηλίου, έρχονται αντιμέτωπες με αποσιωπημένες πανωλεθρίες και ανανταπόδοτες προσδοκίες. Λόγος της σύναξης είναι το νωπό πένθος της Δέσποινας, που έχασε τον άντρα της από καρκίνο. Οι άλλες δύο, η Λιάνα και η Πέπη, τη συνοδεύουν στο πουαυατήριό του εκλιπόντος Μάνου, προκειμένου να τη συντρέξουν στο δύσκολο ξεκαθάρισμα των ιδιωτικών του πραγμάτων. Κατακλυσμένο από σπαράγματα και σπαραγμούς, το εξοχικό σπίτι μετατρέπεται σε πυριτιδαποθήκη. Η αγάπη και η συμπόνια αλέθονται βίαια από θαμμένα μυστικά και απωθημένες πικρίες. Εγκλειστες για μία εβδομάδα σε ένα μαυσωλείο, ένα ναρκωπέδιο αναμνήσεων, οι τρεις γυναίκες εξαγριώνονται βαθμιαία από την ενθύμηση μύχιων απωλειών και ματαιώσεων και επιτίθενται με δριμύτητα η μία στην άλλη, σε έναν έξαλλο αλληλοσπαραγμό. Η Ιφιγένεια Θεοδώρου γράφει ένα καθαρά γυναικείο μυθιστόρημα, κατάφορτο από θήλεα δεινά. Το άγχος της ηλικίας

(οι απαρχές των 50), τα οικογενειακά δεσμά, τα παιδιά και οι σύζυγοι, οι γερασμένες μητέρες, η οικονομική ανασφάλεια και προπάντων τα απαρηγόρητα παράπονα των κορμιών τους τις έχουν εξουθενώσει. Στο Πήλιο φτάνουν κατάκοπες, ρημαγμένες. Οι ώρες

ανέλπιστης ευδαιμονίας που ανακαλούν από τα βήθη της φιλίας τους σαρώνονται από τα πάθη και τα πένθη του χρόνου που μεσολάβησε. Αλλοτε έβραζαν τελεία σε ό,τι τις πονούσε και προχωρούσαν απτόητες, τώρα σωριάζονται, τρεκλίζοντας απελπισμένα. Σε κούτες, συρτάρια, ντουλάπια, άλμπουμ φωτογραφιών και κασέτες παραμονεύουν αναμνήσεις, ένας μεθοδικά και αλόγιστα απαθανατισμένος πόνος, και εκείνες ολοένα και δηλητηριάζονται από τις φαρμακερές αναθυμιάσεις, αναπνέοντας «διοξειδίο από το παρελθόν». Στην τρίτοπρόσωπη αφήγηση παρεμβάλλονται κεφάλαια σε πρώτο πρόσωπο, όπου ακούγεται η φωνή της

Πέπης. Η ξεχωριστή θέση που της επιφυλάσσει η συγγραφέας δικαιολογείται προς το τέλος του βιβλίου. Στην Πέπη ανατίθεται η εκπυρσοκρότηση του φινάλε. Οπως μαρτυρεί η εξιστόρησή της, η Πέπη είναι το πιο σπαραγμένο πρόσωπο σε εκείνο το σπίτι. Η

άνοια της μητέρας της την εξαναγκάζει σε ένα άωρο πένθος, ενώ στην έπαυλή της στην Εκάλη καραδοκούν ένας σκαιός σύζυγος και ένας αμειλικτος γιος. Ομως η λύπη της τη διεκδικεί αποκλειστικά ο νεκρός Μάνος. Στη θύμψη του ρίγη λυγμών ριπίζουν το δέρμα της. «Βού-

ιζαν οι αναμνήσεις γύρω μου, ενοχλητικές μαύρες μύγες, από αυτές που τσιμπούν και πονάνε». Γι' αυτό δραπετεύει διαρκώς από το σπίτι, όπου οι άλλες δύο μοιράζονται την επώδυνη τυμβωρυχία, τη «βαριά εργολαβία της αποκαθής». Λιποψυχούσε μπροστά στην απουσία του Μάνου. «Γενναία μου αγάπη, κοίταξες κατάματα τον θά-

νατο και άντεξες, ζώντας καθημερινά το προσωρινό, αυτό το λίγο που τελειώνει όπου να 'ναι». Μολονότι το αφηγηματικό βάρος πέφτει στην Πέπη, η Θεοδώρου εκμεταλλεύεται εύστοχα και τις κακουχίες των άλλων δύο γυναικών, σκιαγραφώντας έναν γυναικείο μικρόκοσμο σημαδεμένο από πτώσεις και συντριβές. Κάποιες στιγμές η γραφή διολισθαίνει στον μελοδραματισμό και τον ολοφυρμό, κατορθώνει, ωστόσο, να υποδείξει πώς ο βαθύς πόνος μπορεί να γίνει βία και όλα τα αμύλητα να καταλήξουν μαχαιρίες. Τα τρία αιμάσσοντα κορμιά ασφυκτούν από συσσωρευμένη οδύνη, στην επαφή μεταξύ τους φλογίζονται και εκρήγνυνται. Οι μάζουν από άσβεστα καψίματα που τα κατακαίνε. Η πιο σοβαρή αντίρρηση μου αφορά τις τελευταίες σελίδες, όπου το δράμα κλιμακώνεται ραγδαία μέσα από επάλληλες αποκαλύψεις, φτάνοντας αναπόφευκτα σε ένα εκκωφαντικό κρεσέντο. Η απόγνωση που συνταράζει είναι εκείνη που μένει στο κείλος της έκρηξης, το πιο ακριβό δάκρυ μένει στην κόγχη του ματιού. Βέβαια θα αδικούσα τη γραφή της Θεοδώρου αν δεν αναγνώριζα πως ανιχνεύει λεπταίσθητα τις όλως ιδιαίτερες ωδίνες της γυναικείας φύσης.

